

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 April 1873, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande (N:o 5), i anledning af motion om vidtagande dels af sådana anordningar, att Riksdagens förhandlingar kunde i sammandrag allmänheten tillhandahållas, dels ock af åtgärder i syftning att åstadkomma en hastigare tryckning och utdelning af Kamrarnes protokoll m. m.

Uti här ofvan angifna ämne har Herr *Jöns Rundbäck* genom motion N:o 1 väckt förslag, för hvars hufvudsakliga innehåll torde böra redogöras.

Motionären har till början erinrat om, att vid flere föregående riksdagar, om än icke vid de senaste, blifvit i fråga satt, huru man enklast och lättast skulle kunna meddela allmänheten tillförlitliga och färska samt, så vidt möjligt, fullständiga underrättelser om de mångartade och viktiga ärenden, som förekomma vid riksdagarne. Finge man sluta af denna frågas behandling hittills, syntes icke mer än en tanke hafva varit derom, att ett ändamålsenligare sätt för spridandet af Riksdagens förhandlingar, än det nu varande, vore af behovet högligen påkalladt. För vinnandet af detta ändamål hade ock vissa mått och steg blifvit vidtagna, utan att man kunde visa, att syftmålet dermed blifvit vunnet. För att få känedom om berörda förhandlingar stode visserligen den utväg öppen för allmänheten att läsa de allmänna tidningarne; men, om man än hade större skäl till att berömma än klandra det sätt, hvarpå en del tidningar redogjorde för riksdagsärendena, torde ändock icke kunna förnekas, särskildt hvad landsorten beträffade, att redogörelserna ofta vore knapphändiga och icke alltid tillförlitliga, hvilket naturligtvis till stor del berodde på bristande utrymme och de källor, hvarifrån underrättelserna hemtades; och då härtill komme, att en tidningsredaktion eller ett bolag, som egde en tidning, icke alltid kunde eller finge »vara intresselös eller opartisk i

vissa frågor», och att det jemväl måste bero af en hufvudredaktörs uppfattning, huruvida han ansåge en fråga vara af den vikt, eller ett tal af den beskaffenhet, att det, såsom stridande mot tidningens tendenser, borde meddelas, så funne man lätt att icke heller på denna väg erhöles en sann och helgjuten föreställning om riksdagsärendenas gång och behandling. Enligt motionärens åsigt måste således något göras för att underlätta spridandet af tillförlitliga underrättelser från Riksdagen och dermed afhjelpa ett allmänt känt behof. Svenska folket, som representerades af Riksdagen, kunde med rätta fordra detta, likasom en representant borde ega rättighet att få sina tankar och ord oförkränkta fram för den domstol — allmänna opinionen — der han hade att svara. Medlet, hvarigenom detta ändamål kunde vinnas, vore utgifvandet af riksdagsberättelser i tidningsform, och borde dessa berättelser under Riksdagens kontroll så hastigt som möjligt meddelas. De hinder häremot, man uppställt eller föreburit, kunde lätt öfvervinnas. Dessa hinder vore formella betänkligheter och de med företaget förenade kostnader. Hvad de förra beträffade, har motionären sökt visa, huru de skulle kunna undanröjas medelst följande af honom framställda anordning. En hufvudredaktör eller sekreterare skulle antagas, hvilken hade öfverinseendet öfver tidningens uppsättning, tryckning och spridning. Till biträde erhöles han tvänne kanslister, hvilka, i öfverensstämmelse med Kamrarnes förhandlingar och i den ordning de fortskredde, uppsatte riksdagsberättelsen. Uti tidningen eller berättelsen borde icke bihangstrycket in extenso intagas, utan endast hufvudinnehållet. Så, t. ex. af Kongl. Maj:s proposition angående statsverkets tillstånd och behof, intoges endast sjelfva propositionen eller de beräknade och föreslagna inkomsterna och utgifterna, icke bilagorna. På enahanda sätt skulle förfaras med öfriga propositioner och motioner äfvensom med Utskottens utlåtanden och öfriga vid riksdagen förekommande ärenden, så att endast i det fall, der någon särskild utredning, såsom ett komitébetänkande, en berättelse eller dylikt förekomme, detta omnämndes och till sitt hufvudinnehåll, då sådant af utrymmet medgäfves, refererades. Riksdagsberättelserna skulle alltså, ehuru i vissa fall utförligare, »redogöra för och få samma utseende som Riksdagens allmänna protokoll eller de s. k. protokollsutdragen». Vid omnämmandet af Kamrarnes beslut borde dock alltid iakttagas, att jemväl samtliga talare, som yttrat sig för, emot eller annorlunda anfördes. Deremot intoges icke deras yttranden, utan borde dessa, i likhet med hvad nu skedde, endast intagas i diskussionsprotokollet, hvilket sedan såsom bihang skulle åtfölja berättelserna till dem, som sådant önskade och som å detta bihang särskildt prenumererade; och har motionären, för att närmare åskådlig-

göra sin mening, fogat som bilaga till motionen ett förslag till uppställning af den i fråga satta riksdagsberättelsen under benämning: »*Svenska Riksdagens Förhandlingar*», hvilket förslag finnes återgifvet i bihanget till Riksdagens protokoll för innevarande år, 1 Saml. 2 Afd. 2 Band., omedelbart efter sjelfva motionen och hvartill torde få hänvisas.

I sammanhang härmed har motionären anført, bland annat, att det skulle vara bäst och förmånligast, om dessa berättelser kunde utkomma hvarje dag, så länge riksdagen varade, men i annat fall minst tvänne gånger i veckan, helst på aftnarne de dagar, då plenissammanträden hållits; att, derest aftonplena skulle förekomma, tidningens utgifvande kunde uppskjutas till följande morgon, i hvilket fall dock plenissammankomsterna borde ega rum tisdagar och fredagar; att, om onsdagar och lördagar fortfarande ansåges böra vara plenidagar och aftonplena då hölles, samt, på det att tidningen måtte sändas med morgonposten åt landsorten, en kort redogörelse kunde i slutet följa om de ärenden, hvarom öfverläggning egt rum på aftonen innan tidningen trycktes, för hvilka ärenden sedan i sin ordning skulle närmare redogöras i nästa nummer.

Hvad Kamrarnes diskussionsprotokoll beträffade, borde de, enligt motionärens åsigt, oförändrade till sin nuvarande uppställning, såsom bihang åtfölja riksdagsunderrättelserna till dem, som sådant önskade. Men på det att nämnda protokoll eller detta bihang måtte uppfylla sitt ändamål och motsvara allmänhetens fordringar att komma som nyheter och medan en fråga ännu hade intresse, vore nödigt att andra än nu gällande föreskrifter iakttoges för deras uppsättning och justering. I detta hänseende förmodade motionären, att man, utan att fordra någon omöjlighet, till en början borde komma derhän, att det måtte bestämmas, att ett inom Kamraren afgifvet yttrande borde vara uppsatt och aflemnadt till justering senast tolf timmar efter det yttrandet förekommit, och vidare, att justering af detsamma borde ega rum inom påföljande tolf timmar. På sådant sätt kunde yttranden vara färdiga att tryckas ett dygn efter det de blifvit afgifna och således på tredje dagen derefter i tryck meddelas allmänheten; — varande i öfrigt af motionären föreslagna vissa åtgärder, som, enligt hans uppfattning, skulle befrämja nyss antydda ändamål och i väsentliga delar undanrödja de af honom förut antydda formella betänkligheterna mot utgifvandet af »*Riksdagsunderrättelser*».

I fråga om kostnaderna ansåge motionären att som regel borde uppställas, det Riksdagen bestridde alla de utgifter, som med uppsättningen och redaktionsbestyret vore förknippade, hvaremot allmänheten borde vidkännas omkostnaderna för papper, tryck och försändning. Med antagande, att priset för den föreslagna tidningen åtminstone till en början

lämpligen kunde sättas till 2 rdr, dels ock att det nu varande, till 8 rdr bestämda prenumerationspriset å diskussionsprotokollen eller *Riksdagens Protokoll* kunde nedsättas till 4 rdr för hvarje riksdag, så att merberörda berättelse och protokoll komme att, postarvodet oberäknadt, kosta 6 rdr rmt, har motionären vidare, på sätt af hans framställning närmare inhemtas, approximativt beräknat Riksdagens utgifter uti nu i fråga varande afseende till ett sammanlagdt belopp af 5,500 r:dr; — hvarefter motionären, på grund af hvad han i ämnet andragit, slutligen föreslagit:

»att Riksdagen behagade uppdraga åt dess Kansli-deputerade, dels att vidtaga sådana anordningar, att Riksdagens förhandlingar i sammandrag måtte, i form af en enkel, lätt öfverskådlig berättelse, uppsättas och till trycket befordras för att skyndsamt och till ett billigt pris allmänheten tillhandahållas; dels att för Riksdagen föreslå sådana åtgärder, som kunna befordra en hastigare uppsättning, justering och tryckning af Kamrarnes diskussionsprotokoll, hvilka sedermera såsom bihang till sagda berättelse likaledes böra hållas allmänheten tillhanda; dels att till Riksdagen inkomma med förslag öfver alla härmed förenade kostnader, hvilka, och för så vidt de ej kunna bestridas med prenumerationsafgifterna, påföras riksdagskostnaderna; dels att, i samråd med Kamrarnes Talmän, utse nödiga och lämpliga personer, hvilka, under Talmännens och Kansli-deputerades tillsyn, uppsätta i fråga varande berättelse samt föranstalta om dess tryckning och spridning».

Ofvan omförmälda motion, som blifvit hänvisad till utlåtande af Utskottet, afser otvifvelaktigt ett ämne af ganska stor vikt. I samma mån det konstitutionella lifvet genom den för några år sedan vidtagna förändringen af representationssättet ernått en större utveckling, i samma mån har också anspråket på en så att säga lifligare beröring emellan sjelfva representationen och den stora allmänheten börjat göra sig gällande. Det sätt, hvarpå Riksdagens förhandlingar genom det så kallade riksdagstrycket meddelas, befinnes dag efter dag allt mera otillfredsställande, å ena sidan lidande af en allt för stor vidlyftighet likasom af en i ögonen fallande brist å den andra. I senare hänseendet framstår i främsta rummet den långsamhet, hvarmed det fullständiga offentliggörandet af de bägge Kamrarnes öfverläggningar ännu är förenadt. Bland mängden af de ärenden, som utgöra föremål för dessa öfverläggningar, förekomma ofta frågor af större och allännare vikt; men då riksdagstrycket efter omkring tvänne veckors förlopp, vanligen dock vida senare, hunnit redogöra för diskussionen i en sådan fråga, har hon efterträds af en annan, omkring hvilken allmänhetens deltagande vänder sig, och de torde vara få, som underkasta sig mödan att taga kännedom af hvad

inom Kamrarne förekommit i den förra, af stundens intresse icke längre uppburna frågan. Under sådana förhållanden måste de allmänna tidningarne och företrädesvis de dagligen utkommande vara i sjelfva verket det enda medel, hvarigenom det svenska folket kan förskaffa sig någon upplysning om hvad dess valda ombud göra och låta. Motionären har med rätta erinrat om, huru föga tillräckligt eller ändamålet motsvarande detta medel är. Erkännande giltigheten af de anmärkningar i öfrigt, han i detta afseende gjort, måste Utskottet för sin del äfven medgifva, att man svårligen kan fordra, att en något så när trogen och helgjuten bild af vårt parlamentariska lif skall på denna väg kunna erhållas. Redaktionen af en allmän tidning måste egna sin tid och sitt arbete åt allt för många och olikartade ämnen, och den är sålunda urståndsatt att kunna med en mera odelad uppmärksamhet följa riksdagsärendena. Spridningen af våra allmänna tidningar och prenumerationspriset å de samma äro, om man i dessa hänseenden jemför förhållandet hos oss med det i flera andra länder, icke nog betydliga för att tillåta vederbörande att underkasta sig några större uppoffringar för att på ett fullt nöjaktigt sätt redogöra för Riksdagens angelägenheter, och en gifven följd deraf är, att för nyss berörda ändamål icke kunna användas tillräckliga krafter. Om, så som förhållandet vanligen lärer vara, en och samma person under en hel riksdag har bestyret att för en tidnings räkning referera en Kammares förhandlingar, kan man nämligen icke begära, att han skall vara i stånd att oförtröttad och med tillbörlig uppmärksamhet följa från början till slut de långvariga diskussionerna, än mindre att det intresse, hvarje särskild talare har uti framställandet af sina åsigter, skall kunna öfverflyttas på referenten; och om dertill kommer, att hans redogörelse för en eller annan frågas behandling eller vissè talares anföranden dervid, mer eller mindre återspeglar hans egna känslor och förbindelser, må man icke förtänka honom detta.

Utskottet har trott sig böra förutskicka dessa allmänna betraktelser för att dymedelst antyda, att Utskottet delar till fullo motionärens mening, att Riksdagen sjelf bör vidtaga någon åtgärd i nu i fråga varande afseende. Riksdagens egen värdighet liksom folkrepresentantens rätt kräfver, att hvarje utanför Riksförsamlingen stående, för fosterlandets angelägenheter deltagande medborgare beredes tillfälle att utan någon särdeles nämnvärd uppoffring erhålla en noggrann och fullständig framställning af denna församlings åtgöranden. Frågan är nu således om lämpligaste sättet för ernåendet af detta viktiga ändamål.

I sådant afseende och icke minst till gagn för riksdagsledamöterna sjelfva och för Riksdagens särskilda fördelningar, vore företrädesvis önsk-

värddt, att protokollsförandet inom Kamrarne kunde så ordnas och inrättas, att förhandlingsprotokollet för hvart sammanträde kunde omedelbart derefter följande dagen eller dagarne i tryck fullständigt återgifvas. Detta måste dock förutsätta förändring, dels af den hittills vanliga fördelningen af tiden emellan Utskottens och Kamrarnes arbeten, dels, och framför allt, upphörandet af den på grund af § 76 i Riksdags-ordningen hvarje riksdagsman, enligt hvardera Kammarens arbetsordning, tillerkända rätt att justera sitt af protokollsförande uppsatta yttrande i hvarje ärende. Beträffande den först nämnda förutsättningen, antager Utskottet, att i regeln Kamrarnes sammanträden borde hållas förmiddagarne och så kallade aftonplena endast undantagsvis ega rum. Vidtoges en sådan anordning och inskränktes tillika den tid, hvarunder hvarje protokollsförande hade att anteckna diskussionens innehåll, skulle redogörelsen för öfverläggningarne under ett kammarsammanträde kunna fullständigt eller delvis vara tryckt den näst följande dagen och i senare fallet afslutas senast andra dagen derefter, — detta dock under den äfven angifna ovilkorliga förutsättningen, att den nyss omförmälda justeringsrätten alldeles upphörde. Utskottet vågar dock icke föreställa sig, att Riksdagens medlemmar i allmänhet skola vara benägne att afstå från denna rätt, och frågan derom torde så mycket mindre förtjena att närmare vidröras, som den samma, på sätt redan blifvit antydt, är beroende af en grundlagsförändring. Återstår således att söka utfinna något medel, hvarigenom en fullständig, om också kort fattad framställning af Riksdagens arbete i det hela och dennes särskilda medlemmars deltagande i de offentliga öfverläggningarne må kunna komma allmänheten till del.

Ett sätt att meddela underrättelser i berörda afseende är det af motionären föreslagna. Med hans förslag mer eller mindre öfverensstämmande hafva förekommit senast vid 1867 och 1870 årens riksdagar; och får Utskottet, beträffande dessa förslags närmare innehåll samt i anledning deraf afgifna utlåtanden och hållna öfverläggningar, hänvisa till riksdagstrycket för nämnda år. Sist berörda förslag, likasom förhållandet är med det af motionären nu framlagda, hafva i allmänhet afsett, att riksdagsförhandlingarne skulle i sammandrag genom tryck offentliggöras i den mån, dessa förhandlingar fortginge. Ett annat sätt skulle kunna vara, att ett sådant meddelande egde rum på grund af Riksdagens protokoll med tillhörande bihang sedan dessa handlingar hunnit till trycket befordras, i hvilket fall en sådan redogörelse kunde inrättas i närmaste öfverensstämmelse med de i Norge utkommande »Storthings Efterretninger», som synnerligen väl motsvara sitt ändamål att vara ett fullständigt sammandrag af allt hvad som afhandlas och yttras i Stortinget och därför

inom vårt brödraland vunnit en mycket stor spridning. — För Utskottet återstår emellertid att utlåta sig med särskild hänsyn till det förslag, hvarom fråga nu är och för hvars hufvudsakliga innehåll i det föregående är vordet redogjort.

Dervid har Utskottet att i främsta rummet upptaga till granskning den del af motionärens förslag, hvilken afser, att åt Riksdagens Kansli-deputerade måtte uppdragas att vidtaga sådana anordningar, »att Riksdagens förhandlingar i sammandrag måtte i form af en enkel, lätt öfverskådlig berättelse uppsättas och till trycket befordras för att skyndsamt och till ett billigt pris allmänheten tillhandahållas.» Motionären har, såsom redan blifvit visadt, tänkt sig denna berättelse sådan, att i den samma skulle intagas hufvudinnehållet af Kongl. propositioner, motioner och utskottsutlåtanden jemte öfriga vid riksdagen förekommande ärenden, och att samma berättelse alltså skulle, ehuru i vissa fall utförligare, »redogöra för och få samma utseende som Riksdagens allmänna protokoll eller de s. k. protokollsutdragen», äfvensom att vid omnämmandet af Kamrarnes beslut borde iakttagas, att jemväl samtliga talare, »som yttrat sig för, emot eller annorlunda» omförmäldes. Utskottet, som ytterligare hänvisar till det af motionären afgifna förslag till berättelsens uppställning, vågar dock icke antaga, att ett så beskaffadt sammandrag skulle motsvara hvad man hittills vanligen afsett med utgifvandet af en kort fattad framställning af Riksdagens förhandlingar. Den af motionären sjelf afgifna frändskap, hvaruti detta sammandrag skulle komma till 9:de samlingen af Riksdagens protokoll eller s. k. »Protokolls-utdrag från Kamrarne», är redan i och för sig något afskräckande, ty obestriddigt torde vara, att denna afdelning af riksdagstrycket föga eller intet uppmärksammas af någon inom eller utom Riksdagen. Ett enkelt anförande af vederbörande talares namn — om det också skulle för dessa medföra fördelen af att utan svårighet hafva en lätt öfversigt af de särskilda tillfällen, då de uti diskussionen deltagit — kan icke gerna antagas blifva af något intresse för den stora allmänheten; och detta omnämmande synes föga vinna i värde deraf, att tillika skulle lemnas upplysning om, hvilka af Kamrarnes ledamöter talat för eller emot ett beslut eller annorlunda. I sist berörda afseende skiljer sig nu i fråga varande förslag från alla andra i enahanda syftning hittills väckta, enär dessa senare gått ut på, att öfverläggningarne inom riksförsamlingen skulle åtminstone i en sammanträngd form offentliggöras. Utskottet föreställer sig ock, att, så vida en sammandragen berättelse af riksdagsförhandlingarne skall blifva något annat än ett slags register, måste den åtminstone i hvarje vigtigare ärende upptaga diskussionens hufvudpunkter, så att de olika meningarne och de skäl,

hvarpå dessa förnämligast stödt sig, må kunna för läsaren klart framstå. Endast på sådant sätt kan, efter Utskottets uppfattning, det mål motionären uppställt, eller »att underlätta spridandet af tillförlitliga under rättelser från Riksdagen och dermed afhjelpa ett allmänt känt behof», i någon vidsträcktare mån ernås. Då emellertid i fråga derom hans uppfattning väsentligen skiljer sig från Utskottets, och Utskottet icke kan finna att genom antagandet af hans förslag nyss berörda viktiga ändamål skulle vinnas eller det allmänt kända behofvet fyllas, anser sig Utskottet icke kunna merberörda förslag understödja; och Utskottet hemställer alltså på nu afgifna grunder:

1:o att hvad Herr Jöns Rundbäck föreslagit i fråga om uppsättandet och befordrandet till trycket af en berättelse om Riksdagens förhandlingar icke måtte af Andra Kam-maren godkännas.

Hvad vidare angår den del af motionen, som innehåller, att Kansli-deputerade äfven skulle lemnas uppdrag att föreslå sådana åtgärder, som kunde befordra en hastigare uppsättning, justering och tryckning af Kam-rarnes diskussionsprotokoll; så har Utskottet redan framhållit önskvärd-heten och vigten af en genomgripande förändring i berörda afseende, men Utskottet har dervid tillika uttalat den åsigten, att en sådan förändring icke är utförbar så länge den genom Grundlag befastade rätt för hvarje talare att granska och justera sitt af vederbörande tjänsteman uppsatta anförande fortfarande eger bestånd. En inskränkning af denna rätt med hänseende till tiden har motionären visserligen förutsatt och förordat, men äfven med en sådan inskränkning, hvars utförande på det af honom före-slagna sätt torde af lätt insedda skäl möta snart sagdt oöfvervinnerliga svårigheter, anser Utskottet sjelfva hufvudmålet eller ett snabbt och ome-delbart meddelande i tryck af Riksdagens muntliga förhandlingar icke kunna ernås, och den är i allt fall beroende af en väsentlig förändring af hvad hvardera Kammarens arbetsordning i detta ämne innehåller; och får Utskottet på grund häraf hemställa:

2:o att sist omförmälda förslag icke måtte någon vidare åtgärd af Kam-maren föranleda.

Derest Kam-maren pröfvar skäligt godkänna hvad Utskottet uti före-gående tvänne punkter yttrat och hemställt, torde deraf följja:

3:o att hvad motionen i öfrigt innehåller derom, att Kansli-deputerade måtte annodas att till Riksdagen inkomma
med

med förslag öfver alla de kostnader, som kunde vara förenade med motionens genomförande i nu afhandlade delar, dels ock beträffande andra, dermed sammanhängande verkställighetsåtgärder, icke heller är af beskaffenhet att föranleda någon vidare Kammarens åtgärd.

Stockholm den 29 April 1873.

På Utskottets vägnar:

J. Sjöberg.

N:o 26.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 April 1873, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande (N:o 6), i anledning af motion om förändring af nu gällande stadgunden angående hemortsrätt.

Uti Kongl. Förordningen den 25 Maj 1847, § 14 mom. 1 stadgades, bland annat, att en hvar skulle i fråga om fattigförsörjning anses tillhöra det fattigvårdssamhälle, der han efter fyllda femton år sist under tre på hvarandra följande år stadigt vistats utan att hafva åtnjutit fattigunderstöd, som af annat fattigvårdssamhälle eller af staten ersattes; hvaremot § 14 mom. 1 i Kongl. Förordningen den 13 Juli 1853 i berörda hänseende innehöll, att en hvar skulle anses tillhöra det fattigvårdssamhälle, der han, då behof af fattigunderstöd för honom uppstode, författningsenligt var eller bort vara mantalsskrifven, men att, om behofvet af fattigförsörjning uppstode inom de sex första månaderna efter det mantalsskrifning försiggått i den församling, i hvilken personen inflyttat eller mantalsskrifning skett med afseende å tillämnad inflyttning, som ej blifvit verkställd, försörjningen skulle åligga den församling, i hvilken personen näst förut varit eller bort vara mantalsskrifven. Under anförande, att ett temligen allmänt missnöje vore rådande öfver den uti sist nämnda förordning bestämda korta tid af